

Krudy Gyula

A 20. századi magyar irodalom egyedülálló jelensége, a lírai romanticizmus sajátos alakja, Krudy Gyula 35 éves irodalmi munkásságának teljes egésze kora hírlapirodalmához kapcsolódik. Novellái, regényei kivétel nélkül előbb újságokban és folyóiratokban jelentek meg. Ezeken kívül élete során csaknem kétezer cikket írt a legkülönbözőbb újságokba.

Hírlapírói pályáját 16 éves korában kezdte a Debreceni Ellenőrnél; 17 éves korában egyideig a lap szerkesztője. Debrecenből Nagyváradra került a Szabadság című laphoz, innen Budapestre a Fővárosi Lapokhoz. A század végén írt az Egyetértésbe, a Budapesti Hírlapba, a Bolond Istókba, majd munkatársa lett a Pesti Naplónak, a Magyarországnak, a Világnak, a Magyar Hírlapnak, Az Újságnak. Válogatás nélkül írt minden-hová, ahonnan írást kértek tőle: az Esti Lapokba, a Reggelbe, a későbbiek során olyan újságokba is, mint a Magyar Úriasszonyok Lapja, a Tolnai Világlapja, a Tündérujjak, a Magyar Leányok, a Képes Családi Lapok, a Vadász- és Versenylap, a Friss Újság, a Színházi Élet. Kellett a pénz, amely mindig rendkívül vékonyan csurrant. A szerkesztők csaknem minden esetben meg-szabták a rendelt cikk tartalmát. Krudy kiszolgálta a laptóké-

seket (élete vége felé szinte csak riportokat írt), kiszipolyozták tehetségét, éltek belőle, de őt nem hagyták élni. 1933-ban a szó szoros értelmében éhenhalt.

Krudy hírlapírói tevékenysége rendkívül sokoldalú. Mint az élet kitűnő megfigyelője, teméntelen cikket írt: sajátos hangú lírai glosszákat a napi események margójára, lett légyen szó gyilkosságról, Anna-bálról, évfordulóról, író haláláról, lófuttatásról vagy divatról. Éveken át ő írta a szokásos évszakbejelentő cikkeket. Hírlapi cikkeiben sokszor foglalkozott kora irodalmával és társadalmi viszonyaival.

Jóllehet Krudyt testestől-lelkestől megvásárolta és kiuzsorázta a polgári sajtó, nem tekinthetjük őt egyszerűen a félféudális rendszer sajtó-kiszolgálójának. Krudy meglátta a dzsentrí felelősségét, anélkül, hogy magáévá tette volna a kapitalizmus életformáját. A nagy társtalan elfordult korától, s bár nem tudta megmutatni kora társadalmának bomlását, nem is azonosította magát e társadalommal. Romantikus nosztalgiával fordult a multhoz s — ez az ő kritikája koráról — e multat olyannak varázsolta elő, amilyennek szerette volna s amilyen sohasem volt. A jelenről írva is mindig a multat idézte, s állásfoglalását ez a multra való emlékezés jelentette. A magyar írók nehéz sorsáról szólva Shakespeare-re és Cervantesre emlékeztetett, kora kiadóinak önzéséről beszélve Heckenastot idézte, a világháborúról írva régi háborúkra utalt, a földosztásról tájékoztatva Rákócziira gondolt. A jelenből is kedvvel szedegette elő a polgári társadalom perifériáin őgyelgő embertípusokat: a kisiparosokat, a kisembereket vagy éppenséggel az éjszaka figuráit: pincéereket, utcalányokat, kucsebereket. Sorsuk bemutatásával egy kevéssé ismert világ homályos zugaiiba vetett fényt.

Krudy különös írói alkata, emlékező hajlama és impresszionista készsége eredeti hangulatú cikkekkal gazdagította a magyar hírlapirodalmat. A sajátos Krudy-stílus át- meg átítatta hírlapi cikkeit is. E cikkek legfőbb varázsa: gondolat-ritmusokban gazdag, megejtő stílus-zenéje, érzelmekre ható ereje. Finom megfigyelések, a mult alapos ismerete, emberség, életöröm, derű — ezek alapján tekinthetjük Krudy hírlapi cikkeit írói életműve szerves kiegészítőjének.